

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 158/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

205/2009. (VII. 8.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **budapesti lakos** panaszos¹ 2009. március 23-án előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. július 8-án megtartott zárt ülése alapján **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a 2009. március 23-án elektronikus úton előterjesztett, 2009. március 31-én aláírásával is megerősített beadványában a 2009. március 15-én vele szemben történt, illetve őt érintő rendőri intézkedéseket (igazoltatás, ruházat és csomag átvizsgálás, kényszerítőeszköz-alkalmazás, előállítás és ennek körülményei, illetve időtartama) kifogásolta és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy 2009. március 15-én 13:45 óra körül a rendőrök a Március 15. téren minden bevezetés nélkül (napszaknak megfelelő köszöntés, bemutatkozás, intézkedés fajtájának és okának közlése) rátámadtak és elkezdtek vonszolni. Az intézkedés okát folyamatos követelése ellenére sem közölték, mindössze annyi választ kapott, hogy majd megtudja.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Az előállító jármű közelébe érve a rendőrök brutálisan leteperték a sáros, vizes földre, és nagyon keményen megbilincseltek. A hurcolás és a bilincselés során a panaszos sérüléseket szenvedett, amelyeket a Gyorskocsi utcában a rendőrségi orvos rögzített, ugyanakkor a panaszos sérelmezi, hogy az orvos csak a külsérelmi nyomokat volt hajlandó felvenni. A panaszos azóta fizioterápiára jár, ugyanis az intézkedés következményeként megsérültek a nagyujjak felszínén futó tapintó idegpályák, ujjának ezen része azóta is zsibbad és érzéketlen. A látleletben mindez azért nem szerepel, mert annak felvételekor még nem lehetett meghatározni, hogy 8 napon belül vagy azon túl gyógyuló sérülésről van szó.

Sérelmezi továbbá a panaszos, hogy a fogdába való befogadás során megalázó módon meztelenre vetkőztették. A fogvatartás első 5 órájában nem engedték, hogy találkozzon az ügyvédjével, aki folyamatosan jelen volt az épületben és követelte, hogy találkozhasson a panaszossal.

Végül körülbelül tízórányi fogva tartás után engedték el, továbbra sem közölve az eljárás okát, csupán annyit mondtak, hogy fel lesz jelentve. Olyannyira sürgőssé vált a távozása – panaszolja –, hogy még a cipőfűzőjét is az utcán kellett visszafűznie. Meggyőződése, hogy ez is a megalázása része volt.

Álláspontja szerint a rendőrség bántalmazás hivatalos eljárásban, testi sértés, hivatali visszaélés, az egyesülési, gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése büncselekményeket követte el ellene.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjéhez. A Rendőrség ezek alapján a következő dokumentumokat küldte meg:

- Budapest rendőrfőkapitányának 01000/12945/2009/Ált. számú egyedi utasítása, amelyben 2009. március 14., 0 órától 2009. március 16., 8 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest teljes területére.
- A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Hivatala Jogi, Koordinációs és Panaszügyi Osztály hivatalos feljegyzésének másolata a panaszossal szembeni elbánásról a Gyorskocsi utcában.
- A panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás másolata.
- Az előállítás végrehajtásáról, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés másolata.
- Az ugyanerre vonatkozó parancsnoki vélemény és kivizsgálás másolata.
- A panaszos elleni feljelentés másolata.
- A panaszos előállítása időtartamának meghosszabbításáról szóló határozat másolata.

- A panaszos fogdába történt befogadásakor a b. ü. orvos által kiállított orvosi vélemény másolata.
- A panaszos nyilatkozatának másolata, amelyben a b. ü. orvos előtt bántalmazást panaszol.
- Videofelvétel a kiemelés, illetve bilincselés végrehajtásáról.

A Testület a fenti dokumentumokon kívül állásfoglalása kialakításakor figyelemmel volt az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésében (a továbbiakban: Jelentés) foglaltakra is.

2) Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokolta teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

3) A BRFK Hivatala Jogi, Koordinációs és Panaszügyi Osztály hivatalos feljegyzése (a továbbiakban: feljegyzés) szerint a panaszos előállítását követően a Budapesti Nyomozó Ügyészség (a továbbiakban: BNYÜ) ügyészeivel való konzultációt követően nem került sor a panaszos kihallgatására, ugyanis az ügyészek őt olyan vétség elkövetésével kívánták meggyanúsítani, ami az ügyészség hatáskörébe tartozik. A kihallgatást a BNYÜ épületében kívánták végrehajtani, erre azonban idő hiányában végül nem került sor.

A feljegyzés szerint a panaszost védőjével való kapcsolattartásban a rendőrség beosztotti állománya nem akadályozta meg. Az épületbe 15:40 körül érkeztek meg a jogi képviselők, akik a folyamatban lévő ügyekbe kapcsolódtak be, ezért a panaszos jogi képviselője csak a délutáni órákban tudott találkozni a panaszossal. Az előadók egy üres irodát bocsátottak a rendelkezésükre, ahol az egyik rendőr személyesen is megjelent és közölte a panaszossal és jogi képviselőjével, hogy miért állították elő a panaszost, a következőkben mi fog történni és milyen eljárási cselekményeket fognak foganatosítani.

A szabadítással kapcsolatban a jelentés annyit jegyez meg, hogy egyszerre több személy került szabadításra az előállításból, akiknek meg kellett várniuk egymást, így amikor a panaszos átvette letéti tárgyait, köztük cipőfűzőjét is, felszólították, hogy menjen tovább, mert két másik társa is szabadításra vár. A kikísérés során a panaszos részére átadták az előállítás időtartamáról szóló igazolást, aki a lépcsőn lemenve, a forgóján át távozott az épületből. Ez alatt az idő alatt többször is lehetősége nyílt arra, hogy befűzze a cipőfűzőjét, letéti tárgyainak átvétele során vagy a két társával kapcsolatos ügyintézés ideje alatt, így nem életszerű azon állítása, miszerint az utcán kellett befűznie a cipőfűzőjét, annyira sietőssé vált a távozása.

4) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos 2009. március 15-én 13 óra 41 perctől 23 óra 00 percig személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása miatt a BRFK Gazdaságvédelmi Főosztály Gyorskocsi utcai objektumában tartózkodott. Ez alatt az időtartam alatt sérülése és panasza keletkezett.

5) Az előállítás végrehajtásáról, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló BRFK jelentés szerint 2009. március 15-én 13 óra 40 perckor a jelentést tevő rendőrök utasítást kaptak, hogy a demonstráló tömegből emeljenek ki három személyt, akik arcukat csuklyával takarták el. Az intézkedésre azért került sor, mert az említett téren tartott rendezvényre érkező körülbelül 80-100 fős csoport tagjainak egy része a rendezvényre való beléptetés során agresszív módon lépett fel az ott szolgálatot teljesítő rendőrökkel szemben, a rácsot rugdalták, a rendőröket fenyegették. Ezen cselekmény miatt két személy került kiemelésre. A már beléptetett társaik ezt látván arcukat csuklyával, maszkkal eltakarva visszamentek az áteresztő kordonhoz, ami emiatt bezárásra került, azonban a bent lévő csoport ezt megbontotta. A rendőrök helyreállították a megbontott kordont, mivel azonban a körülmények ezt nem tették lehetővé, a kiemelés későbbre halasztották, arra csak a demonstrálók elvonulásakor került sor. A kiemelésben részt vevő rendőrök utasítást kaptak arra, hogy kiemelt figyelmet fordítsanak egy piros kakastaréjos csuklyát viselő férfira. A kiemeléskor a panaszos ellenállt, nem sikerült a kezét „hátrátörni”, ezért a csoport úgy próbálta őt a tömegből eltávolítani, hogy a panaszost karjánál fogva húzták magukkal. A panaszos mindvégig saját lábán, de ellenállva jött a rendőrökkel. Többször kellett megkísérelni a panaszos fejének lehajtását is, az első ilyen alkalommal került le a fejéről a csuklya. Az Erzsébet híd lábánál álló előállító járműhöz közeledve a panaszos megpróbálta még egyszer kitépni magát a rendőrök fogságából, ekkor az egyik rendőr kirántotta a panaszos lábait, így sikerült hasra fektetni és műanyag gyorskötözővel megbilincselni. Ebből kettő darabra volt szükség, mivel az elsőt az ellenállás során a panaszos elszakította. A rendőrök a panaszos a kezeinél és lábainál megfogva a járműhöz vitték, ahol fém patentbilincset tettek rá, mert a gyorskötözőt újra elszakította. Mindeközben erősen szitkozódott, fenyegetőzött, aktívan ellenállt és a rendőri intézkedés alól mindvégig ki akarta magát vonni. Végül a panaszost a BRFK Gyorskocsi utcai objektumába szállították.

6) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása és előállítása

jogszerű és szakszerű volt. Hasonló módon jogoszerű és szakszerű volt a csapaterő alkalmazása során az elkövető elfogása, előállítására szerinti kényszerítő eszköz alkalmazása. Az intézkedések megfeleltek az arányosság követelményének is.

7) A panaszos elleni feljelentésben foglaltakból kiderül, hogy a rendezvény területén tartózkodó és a kordont megbontó csoportnak volt a „tagja és feltehetően hangadója” a panaszos és két társa, akik arcukat álarcokkal takarták el. Ezen egységesen támadó jelleggel fellépő csoport célja az volt, hogy a rendőrhatalom eljárását megakadályozza, megzavarja. Ennek bekövetkezését csak az újabb rendőri egységek fellépése akadályozta meg. A biztosítás parancsnoka úgy döntött, hogy a rendbontásban részt vevő személyeket egy alkalmasabb kevésbé veszélytelen időpontban emelik ki a tömegből, amelyre végül a rendezvény befejezése után, a tömeg elvonulásakor került sor.

8) Az előállítás tartamának meghosszabbításáról szóló határozat indokolása szerint arra az eljárás cselekmények lefolytatása miatt volt szükség.

9) A rendelkezésre bocsátott orvosi vélemény szerint a panaszos rendőri bántalmazást panaszolt. Az orvos több helyen horzsolásokat észlelt a panaszos testén, ezeket az orvosi véleményben rögzítette, amit a panaszos aláírt, hozzá megjegyzést nem fűzött.

10) A Testület rendelkezésére bocsátott videóból a következők állapíthatók meg. A panaszos a többi demonstrálóval együtt a rendezvény területén tartózkodott, majd amikor el akart vonulni, a rendőrök kiemelték a tömegből. A panaszos a kiemelés során aktív ellenállást tanúsított, ugyanakkor a felvételen nem látható a műanyag gyorskötöző eltérése, sem a leteperéskor, sem pedig a fém patentbilincs felhelyezését megelőzően. A felvételen hallható, hogy a rendőrök vélhetőleg „felismerték a csuklyája miatt” a panaszost.

III.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát, személyis szabadságát, valamint összefüggésbe hozhatók a megalázó elbánás alkotmányos tilalmával.

Az indokolás alább következő részeiben a sérelmezett rendőri intézkedéseket ezen alapvető jogokkal összefüggésben értékeli a Testület.

IV.

A panasz azon részével kapcsolatban, hogy a rendőrök minden előzetes figyelmeztetés nélkül a panaszosra támadtak és elkezdték vonszolni, az intézkedés okát sem közölve, illetve a bilincselés durvaságát sérelmező résszel kapcsolatban a Testület a következőket állapította meg.

1) Az Rtv. 19§ (1) bekezdése szerint „A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. (2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

A rendőri fellépés formai szabályait az Rtv. 20.§ (1)-(2) bekezdései írják le: „A rendőrt az intézkedés során *a*) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy *b*) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. (2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének *b*) pontja szerint „A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.”

A testi kényszer alkalmazásáról az Rtv. 47. §-a szól. Eszerint: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” A 48. § szerint pedig: „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy *a*) önkárosításának megakadályozására, *b*) támadásának megakadályozására, *c*) szökésének megakadályozására, *d*) ellenszegülésének megtörésére.” A Szolgálati Szabályzat ezt a 60. § (1) bekezdésében a következőképpen pontosítja: „(1) Bilinc alkalmazása különösen azzal szemben indokolt: *a*) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, *b*) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, *c*) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilinc alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, *d*) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, *e*) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.” Az 58. § (1) bekezdése szerint pedig: „A kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson.”

2) A rendelkezésre álló iratok, illetve a fent említett videó alapján a Testület megalapozottnak találja a panasz azon részét, amely az intézkedés tényének és céljának közlése hiányát sérelmezi. A panaszos többször is felszólítja a rendőröket,

hogy közöljék, miért állítják elő, erre azonban a videofelvétel tanúsága szerint nem került sor. A Testület megjegyzi, hogy a rendelkezésre bocsátott felvétel is ezzel a kérdéssel zárul, amit a panaszos immár a rendőrörsön tesz fel, a válasz azonban már nem szerepel a felvételen. A feljegyzésben a rendőrség kiemeli, hogy amikor a panaszos találkozott védőjével, egy rendőr közölte a vele szemben foganatosított intézkedés célját és azt, hogy mi fog történni, azonban az Rtv. 20.§ (2) bekezdése értelmében azt az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles az eljáró rendőr közölni. A Testület álláspontja szerint a Gyorskocsi utcai fogdában eltöltött több óras várakozást követő felvilágosítás-nyújtás semmiképpen sem tekinthető az intézkedés befejezése időpontjának. E tekintetben tehát megalapozott a panasz.

Fontos azt is megjegyezni, hogy az említett videofelvétel tanúsága szerint a panaszos semminemű jogszerűtlen magatartást nem tanúsított a demonstráció során, ezt a rendelkezésre bocsátott iratok sem támasztják alá kellőképpen. Az előállítás végrehajtásáról, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a szolgálatot teljesítő rendőrök eleve azt az utasítást kapták, hogy kiemelt figyelmet fordítsanak a csuklyát viselő emberekre, ezek közül is a csuklyáján piros kakastaréjt viselő férfira, a panaszosra. Ezen dokumentum szerint a panaszos tagja volt annak a csoportnak, amelyik társai segítségére sietve megbontotta a kordont és a panaszos elleni feljelentés ehhez hozzáfűzi azt is, hogy a panaszos feltehetőleg eme csoport hangadója volt. A videofelvétel megtekintése után a Testület arra az álláspontra jutott, hogy a panaszos nem vett részt tettelesen a kordon megbontásában, illetve önmagában egy feltevés, mely szerint a panaszos „feltehetően” hangadója volt az említett csoportnak, nem alapozhatja meg a vele szembeni rendőri intézkedést.

Hasonlóképpen önmagában a csuklya viselete sem alapozhat meg rendőri intézkedést. A panaszos csuklyaviselésével összefüggésben – amely a rendőrségi dokumentumok alapján a panaszos kiemelésének és előállításának egyik legfőbb indokának tűnik – a Testület, az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, valamint más jogvédő szervezetek és intézetek véleményével összhangban úgy véli, hogy a véleménynyilvánítás körében – annak egy kifejeződéséként – a védelem erre a magatartásra is kiterjed, de legalább is pusztán emiatt nem jogszerű és nem indokolt senkivel szemben a rendőri fellépés. A gyülekezési szabadsággal anonim módon is lehet élni, ennek gyakorlása nem kötődik a gyülekezési szabadságával élő személy azonosíthatóságához. Nem tiltható a csuklya viselete, és emiatt nem kezdeményezhető rendőri intézkedés azon az alapon, hogy egyes emberek arcukat eltakarva erőszakos cselekményeket követhetnek el. Még ha ez utóbbinak a gyanúja fel is vetődött volna a konkrét esetben, akkor is aránytalan lett volna a panaszos emiatti kiemelése és előállítása anélkül, hogy őt a kifogásolt magatartás abbahagyására felszólították volna, és abba a helyzetbe hozták volna, hogy a felszólításnak eleget téve a kifogásolt magatartással felhagyhasson.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra jutott, hogy a rendőrség jogszerű indok hiányában emelte ki a panaszost a tömegeből és alkalmazott annak ellenállása miatt testi kényszert, majd kényszerítő eszközt, így figyelemmel ezen a körülményekre, érthető a panaszos reakciója.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint megfelelő jogalap hiányában korlátozták a panaszos személyi szabadságát.

V.

A panaszos beadványának második felében az előállításával kapcsolatos körülményeket kifogásolta. Állítása szerint megalázó módon meztelenre vetköztették, órákon keresztül megakadályozták, hogy a védőjével találkozzon, illetve körülbelül tízórányi fogvatartás után olyan sietősen kellett elhagynia az épületet, hogy még a cipőfüzőjét is az utcán kellett bekötnie.

1) A 31. § szerint: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.” A Szolgálati Szabályzat az előállító helyiségre vonatkozó szabályok között, az 51. § (3) bekezdésben így rendelkezik: „Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A Testület idézi a Jelentés Megállapításainak IV. részében foglaltakat is: „Az előállítás foganatosítására meghatározott szabályok nem rendelkeznek arról (így elő sem írják kötelezően), hogy az elhelyezést megelőzően – az előzőekben bemutatott – alapos, meztelenre vetköztetéssel járó ellenőrzést le kellene folytatni. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított (...). Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. (...) A fogvatartottak befogadási eljárása azonban lehetővé (de nem kötelezővé!) teszi a motozást. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: fogdaszabályzat) alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogvatartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki. (Figyelemmel arra, hogy a fogdaszabályzat a fogvatartott fogalmát kizárólag annak alkalmazásával összefüggésben határozza meg, nem okozhat valós problémát az sem, hogy az Rtv. 97. § h) pontja fogvatartott fogalmát ettől eltérően határozza meg.) (...) A befogadás fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése pedig a következőképp rendelkezik: „Befogadáskor a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni, szükség esetén motozásnak vethető alá. A motozás elvégzésével azonos nemű személyt kell megbízni. A motozás indokolt esetben kiterjedhet a testüregnek orvos általi átvizsgálására is. A vizsgálatok során más fogvatartott, a motozásnál a fogvatartottal ellentétes nemű személy sem lehet jelen.» 2009. március 15-én az előállítások foganatosítására ugyan egyébként rendőrségi fogdaként működő épületben került sor, azonban a legegyszerűbb gondosság esetén meglehetősen könnyedén megállapítható lett volna, hogy a vizsgált esetben nem a fogvatartottak befogadására

vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. (...) Mindezek alapján megállapítottam, hogy a rendőrség eljárása az előállítottak levetköztetése miatt az embertelen és megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot okozott. A rendőrség vizsgált előállítások során folytatott eljárásának nem lehetett indoka az sem, hogy a fogvatartott fogalmát a fogdaszabályzat (mint speciális szabály) az Rtv.-nél (mint generális szabálynál) szűkebben határozza meg.”

A kifogásolt levetköztetéssel kapcsolatban – amely a panaszoson kívül másokat is érintett, akik ugyanott kerültek előállításra – a Testület emlékeztet arra is, hogy a Rendőrség belső vizsgálatot rendelt el. Ezen vizsgálat megállapításai az Indokolás II. részének 4) pontjában olvashatók. A Rendőrség közleménye szerint (www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html) a befogadás szakszerűtlenségéért felelős osztályvezető, a befogadást végrehajtó fogdaőr és a szabálysértési eljárást lefolytató két előadóval szemben fegyelmi eljárás indult.

2) A Testület a Fogdaszabályzat idézett 1. §-ának (1) bekezdését, 16. § (1) bekezdését, az Rtv. 31. §-át, valamint a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdését egymásra való tekintettel értelmezve megállapította, hogy a Fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése volt az a rendelkezés, amely alapján a panaszost a rendőrök levetköztették. A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregeit nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. [A Testület mellékesen megjegyzi, hogy akkor is szükségtelen és aránytalan lett volna a panaszos Fogdaszabályzat szerinti megmotozása, ha azt az esetben nem tévesen alkalmazták volna, a 16. § (1) bekezdése ugyanis azt csak „szükség esetén” teszi lehetővé, márpedig a panaszossal kapcsolatban a rendelkezésre álló dokumentumokban semmi nem mutatott arra, hogy szükséges lett volna megmotozni (önkárosításra vagy a fogvatartás biztonságának veszélyeztetésére alkalmas tárgyat próbálna a testfelületén becsempészni).]

A Testület a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentését – az abban foglaltakkal lényegében egyetértve – a következővel kívánja kiegészíteni. Az összefoglaló jelentés szerint belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A fent kifejtettek miatt – különös figyelemmel a jogszabály személyi hatályát megállapító 1. §-ának (1) bekezdése rendelkezéseire (őrizetes, előzetes letartóztatott, elítélt és a szabálysértési elzárást töltő) – a panaszossal mint előállítottal szemben a Fogdaszabályzat nem volt alkalmazható, így levetköztetésének és ilyen módon történő átvizsgálásának a jogalapja sem volt meg, ezért az arányosság és indokoltság kérdése az ő esetében fel sem merülhetett: a vele szemben foganatosított intézkedés (motozás) jogszerű volt. A

motozás az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázónak tekinthető eljárás, amely csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. A panaszos esetében ezek a feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy a jogalap nélküli motozás súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát, és beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is – amelyet egyébként mind a Fogdaszabályzat, mind az Rtv. speciálisan is nevesít.

A Testület emellett felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének szabályozatlansága okoz. Egy ilyen súlyú jogkorlátozás esetén elengedhetetlen, hogy az érintettek státuszát, jogait és kötelezettségeit részletes normák rendezzék. A probléma megoldása érdekében a Testület jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek.

3) A panaszos kifogásolja azt is, hogy mintegy 5 órán keresztül nem engedték, hogy találkozzon a védőjével.

A panasz eme részét a Testület nem találta kellőképpen megalapozottnak. A már fentebb hivatkozott feljegyzés szerint a Gyorskocsi utcai épületbe megérkező védők bekapcsolódtak a folyamatban lévő ügyekbe, emiatt a panaszosnak várnia kellett. Később azonban egy külön szobában találkozhatott a védőjével és ott zavartalanul megbeszélést folytathattak.

VI.

További kifogása a panaszosnak, hogy mintegy tíz órán keresztül tartották fogva, majd elbocsátásakor a távozása olyan sürgössé vált, hogy még a cipőfűzőjét is az utcán kellett bekötnie.

1) A 33. § (3) és (4) bekezdései alapján: „(3) A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

2) A feljegyzés szerint a panaszos előállítását követően a BNYÜ ügyészeivel való konzultációt követően nem került sor a panaszos kihallgatására, ugyanis az ügyészek őt olyan vétség elkövetésével kívánták meggyanúsítani, ami az ügyészség hatáskörébe tartozik. A kihallgatást a BNYÜ épületében kívánták végrehajtani, erre azonban idő hiányában végül nem került sor.

A panaszos előállítása időtartamának meghosszabbításáról szóló határozatban foglaltak szerint a hosszabbításra az eljárási cselekmények lefolytatása miatt került

sor, amelyeket a határozat ugyan nem nevesít, de a feljegyzést figyelembe véve megállapítható, hogy a BNYÜ ügyészei által való kihallgatás foganatosítására várt. Azáltal, hogy ez alatt a tíz óra alatt gyakorlatilag eljárási cselekmény nem történt, jogsérelem keletkezett, ami azonban a fentiek miatt a rendőrségnek nem róható fel.

E tekintetben tehát a panasz nem megalapozott.

3) A szabadítás körülményeit illetően a feljegyzés részletes válasszal szolgál a panaszos állításaira, kiemelve, hogy mind a két társára való várakozás alatt mind pedig letéti tárgyainak átvétele során lehetősége nyílt rá, hogy befűzze cipőfűzőjét.

E tekintetben tehát a panasz szintén nem megalapozott.

VII.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben foganatosított intézkedés-sorozat több elemében sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogát és személyi szabadságát, illetve az intézkedések több ponton is beleütköztek a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába.

Mindezen egyenként és összességükben is súlyos alapjogsérelmek miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2009. július 8.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Fernczy Nóra

testületi tag

Dr. Féja András

testületi tag

Kádár András Kristóf

testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület